М. В. Штань,

к. е. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Національна академія управління
ORCID ID: 0000-0002-4938-555X

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.12.65

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ НАСЛІДКАМ ГЛОБАЛЬНОЇ ПАНДЕМІЇ

M. Shtan,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department
of International Economic Relations, National Academy of Management

INSTITUTIONAL DIMENSION OF GOVERNMENT POLICY OF COUNTERACTING CONSEQUENCES OF THE GLOBAL PANDEMIC

У статті проаналізовано концептуальні засади інституційного виміру державної політики, спрямованої на протидію наслідкам глобальної пандемії. Досліджено напрями впливу COVID-19 на світову та національну економіку. На основі узагальнення інформаційних ресурсів міжнародного та національного рівня, пов'язаних з висвітленням соціально-економічних змін, викликаних стрімким поширенням пандемії, розкрито її наслідки для економіки розвинених країн світу та України. Досліджено практику урядів багатьох країн світу щодо реалізації заходів, спрямованих на подолання соціально-економічних проблем населення, спричинених геополітичними та макроекономічними факторами впливу. Доведено, що наслідки карантинних обмежень спричинили невизначеність у діяльності економічних суб'єктів щодо здатності продовжувати свою активність. Зазначені аспекти суттєво ускладнюють перспективи прогнозування майбутніх трендів та призводить до зростання цілого ряду ризиків.

Визначено, що державна політика протидії наслідкам глобальної пандемії має здійснюватися на основі застосування активних регуляторних заходів. Встановлено, що актуальною є проблема інструментарію державної антикризової економічної політики. Акцентовано на напрямках підвищення ефективності впливу економічної політики на процеси модернізації національного господарства на основі стратегії державної політики в умовах глобалізації. Результати дослідження доводять необхідність переформатування політики економічного регулювання, зміни її ключових акцентів з метою підвищення ефективності економічної політики в умовах пандемії. У такому контексті основними пріоритетами вдосконалення економічної політики за сучасних умов визначено стимулювання розвитку конкуренції, реформування системи державних фінансів, запровадження системи електронного урядування, стимулювання розвитку державно-приватного партнерства. Тільки системний, комплексний та виважений підхід, який оцінює вплив заходів держави на основі світових трендів, оцінки впливу на бізнес і суспільство, державну і місцеву владу, національну і локальну економіку забезпечить належну реалізацію державної економічної політики за умов широкого спектру глобальних кризових явищ.

The article analyzes the conceptual foundations of the institutional dimension of public policy aimed at counteracting effects of the global pandemic. The directions of COVID-19 influence on the world and national economy are investigated. Based on the generalization of information resources of international and national level related to the coverage of socio-economic changes caused by the rapid spread of the pandemic, its consequences for the economies of developed countries and Ukraine are revealed. The practice of governments of many countries around the world in the implementation of measures aimed at overcoming the socio-economic problems caused by geopolitical and macroeconomic factors is studied. It has been proven that the consequences of quarantine restrictions have caused uncertainty in the activities of economic entities regarding the ability to continue their activities. These aspects significantly complicate the prospects for forecasting future trends and lead to an increase in a number of risks.

It is determined that the state policy of counteracting the consequences of the global pandemic should be carried out on the basis of the application of active regulatory measures. It is established that the problem of the

tools of the state anti-crisis economic policy is relevant. Emphasis is placed on ways to increase the effectiveness of the impact of economic policy on the processes of modernization of the national economy on the basis of public policy strategy in the context of globalization. The results of the study prove the need to reformat the policy of economic regulation, change its key emphases in order to increase the effectiveness of economic policy in a pandemic. In this context, the main priorities for improving economic policy in modern conditions are stimulating the development of competition, reforming the public finance system, introducing an e-government system, stimulating the development of public-private partnerships. Only a systematic, comprehensive and balanced approach that assesses the impact of state measures based on global trends, assessments of impact on business and society, state and local government, national and local economy will ensure proper implementation of state economic policy in a wide range of global crises.

Ключові слова: державна політика, глобальна пандемія, карантинні обмеження, національна економіка, інституційний вимір.

Key words: economic policy of the state, global pandemic, quarantine restrictions, national economy, institutional dimension.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Виявилося, що протидія коронакризі вимагала значно більш масштабного державного регулювання. Це проявилось на всіх ключових етапах протистояння COVID-19 — від упровадження карантинних обмежень та економічних пакетів державної допомоги до стимулювання розробки ефективних вакцин, їх закупівлі та проведення масового щеплення аж до формування національного імунітету. При цьому саме держава стала тією рушійною силою, що забезпечує перетворення вакцин на значне досягнення у напрямі протидії поширенню захворювання. На початку саме розвинені країни отримали доступ до вакцин, що є свідченням високого рівня їхніх державних інститутів, здатних надати своїм громадянам своєчасний захист від поширення захворювання, що виступає неодмінним атрибутом виходу з кризи й відновлення економічного зростання.

Найбільш вдалу боротьбу з COVID-19 демонструють країни з найефективнішими державними інститутами, важливість яких виявилася на всіх етапах протистояння SARS-CoV-2. Йдеться про застосування карантинних обмежень, оснащення лікарень, надання пакетів фінансової допомоги національним економікам і найбільш постраждалим верствам населення, розроблення вакцин та початок їхнього виробництва, своєчасне придбання препаратів, проведення масового щеплення населення. Такі країни зосередили не лише високоадаптивний бізнес, але й наукові центри і фармацевтичні компанії, що запропонували дієві розробки та їх масове виробництво (а лише з такими можливим є подолання пандемії та вихід з глобальної економічної кризи). Однак швидке застосування цього потенціалу було б неможливим без ефективної та дієвої державної політики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що зазначеній тематиці присвячено значну кількість наукових публікацій. Це пояснюється тим, що вчені всього світу намагаються обґрунтувати напрями зменшення впливу пандемії на економічні процеси. Складний та багатогранний спектр аналізу проблем інституційного забезпечення політики протидії глобальній пандемії привернув дослідницько-аналітичну увагу багатьох вчених як в Україні, так і у багатьох країнах світу. Вказана проблематика проаналізована у працях таких вчених: А. Банерджі, Е. Дюфло, С. Р. Коліщенко, Кораблін, О. Красота, А. Лоан, Т. Маршалок, О. Ілляш, Г. Уманців, Ю. Уманців та ін. Водночас глибокий аналіз проблематики активізації державної політики, спрямованої на усунення наслідків глобальної пандемії, потребує подальших ґрунтовних досліджень.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розкриття новітніх тенденцій формування економічної політики держави за умов викликів глобальної пандемії.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі виходу з глибокої кризи саме державна політика стала найвагомим чинником подолання наслідків рецесії. Досвід застосування інструментів державної політики найбільш розвиненими країнами світу свідчить про реалізацію плану дій щодо забезпечення належної якості інфраструктури, у тому числі транспортної, соціальної, енергетичної, про високу відповідальність уряду за зміни і стратегії як у короткостроковому періоді, так і на тривалу перспективу. Систематизація напрямів державної політики активізації економічного розвитку на тлі глобальної кризи засвідчила наявність проривних технологій у системі факторів стимулювання інновацій та підтримання високотехнологічного розвитку. Подолання кризових явищ у розвинених країнах здійснено на основі технологічного та інноваційного прориву через створення належних умов для надсучасних технологій, збільшення державних і приватних витрат на дослідження і розробки, зростання ролі інноваційних компаній в економічному розвитку.

Систематизація та узагальнення форм і напрямів державної політики відновлення економіки у розвинених країнах світу доводять наявність проривних технологій у стимулюванні господарського розвитку. Так, досвід Японії та Республіки Корея свідчить про успішну реалізацію політики розвитку електронної та автомобільної промисловості, програм пріоритетної підтримки інноваційної діяльності національних експортерів. Значущими для економічного прориву є підтримка і стимулювання високої якості та порівняно невисоких цін на продукцію, які забезпечили конкурентоспроможність провідних національних корпорацій на світових ринках. Економічну політику орієнтовано на промислову стратегію розвитку технологічних кластерів й реалізацію програм підтримки розвинутих кластерів бізнесу у технологічному просторі, які сприяли формуванню нових центрів розвитку економіки [1].

Аналіз обґрунтованості та виваженості державної політики, яка визначає стратегічні напрями економічного розвитку країни, дає змогу дійти висновку про те, що такі інституційні аспекти, як високий рівень автономії регуляторних органів, нульова толерантність суспільства до зловживань та нерационального використання публічних коштів є вкрай важливими. Беззаперечно підвищення інституційної спроможності державних органів сприяє підвищенню інвестиційної привабливості національної економіки. Більшість країн світу перебу-

Рис. 1. Основні завдання державної політики протидії наслідкам глобальної пандемії

Джерело: складено авторкою на основі: [4; 5].

вали в умовах повної невизначеності через загрозу швидкого поширення пандемії, а тому різними способами прагнули її подолати. Національні уряди змушені активізувати роль держави у вирішенні економічних проблем, моделювати багатоманітні сценарії відновлення макроекономічної стабілізації, блокувати кордони, вживати заходів щодо дотримання соціальної дистанції, здійснювати виважену політику у поєднанні із безпрецедентними заходами у сфері охорони здоров'я [2; 3]. Проте пандемію і досі не подолано, економіки багатьох країн перебувають у рецесії, не повністю відновлено макроекономічну стабільність. Дослідники обґрунтовують думку про те, що нова глобальна пандемія визначатиме вектори розвитку економіки й це суттєвим чином ідентифікуватиме формати провадження підприємницької діяльності за нових умов [4]. Однак кризи часто ставали причиною кардинальних змін та інноваційних підходів до вирішення складних проблем. Основні завдання державної політики протидії наслідкам глобальної пандемії наведено на рисунку 1.

Уряди різних країн намагаються нейтралізувати негативні наслідки кризи на основі компенсації певної частки втрачених угод для малого підприємництва, збільшення соціальних трансфертів уразливим верствам населення тощо. Проте вирішення проблеми виключно через перерозподільну систему на користь найуразливіших категорій населення може дати лише короткотерміновий ефект. До того ж слід брати до уваги можливості державного бюджету. Існує цілком обґрунтована думка про те, що з усіх негативних тенденцій з найбільшим рівнем ризику пов'язані саме аспекти перерозподілу суспільних ресурсів. Обґрунтовується думка про те, що стійкий позитивний ефект може з'явитися тоді, коли виключені суб'єкти отримуватимуть дедалі більший доступ до ресурсів і можливостей включитися в усі сфери суспільного життя, а економіка діятиме на основі соціальної інклюзії [6, с. 28—35].

Перебіг глобальної кризи підтверджує припущення про формування багатоаспектного її виміру, за якого відбулося поєднання біологічних, суспільно-політичних, технологічних, економічних аспектів, у кожному з яких пандемія розвивається у специфічному форматі. У зв'язку з поєднанням безпосереднього впливу пандемії COVID-19 світова спільнота з березня 2020 р. опинилася у глибокій системній кризі з унікальним характером її різномірного прояву. Поведінкові зміни призводять до неочікуваних реакцій на важелі економічної політики, змінюють конкурентне середовище, обумовлюють необхідність переформатування бізнес-моделей і можуть стати головним чинником посткризової депресії у найближчих кілька років [7, с. 188—193].

Глобальне пом'якшення протиепідемічних обмежень не означає відновлення допандемічного стану у

світовій економіці. До того ж подолання поширення COVID-19 не означатиме завершення кризи. Вихід з епідемії передбачає не лише подолання вірусних загроз, але й відбудову динамічної та адаптивної економіки, спроможної забезпечити необхідну динаміку економічного зростання. Для економіки України безпосередні наслідки кризи виявилися все-таки не такими жорсткими та глибокими, як передбачалося у першій половині 2020 р.

Водночас процес виходу з карантину для економіки України певним чином містить набагато більші ризики, ніж сам карантинний період. Як мала відкрита економіка, Україна вимушена протистояти як з наслідкам кризи, так й з впливові глобальної економічної депресії. Відставання у виході з кризи для України означає відновлення сценаріїв екзогенізації економіки. Важливою проблемою є відсутність у нашій країні стійких інституційних механізмів, які у розвинених країнах дозволяють гнучко застосовувати фіскальні та монетарні стимули [5; 8].

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що в Україні засоби грошово-кредитного стимулювання є обмеженими, а тому у довгостроковому періоді потребують суттєвих інституційних змін. Однак у короткостроковому періоді додаються інституційні обмеження, поглиблені кризою. Проблема рішень, ухвалених на рівні банківського регулювання та урядових програм, є їх односторонність. Вони впливають на умови кредитування, однак не на спроможність позичальників, яка детермінується інституційними чинниками. При цьому суб'єкти підприємницької діяльності вимушені моделювати свою поведінку за умов повної невизначеності щодо низки системоутворюючих параметрів майбутньої поведінки (тривалість адміністративних обмежень, доступність транспортної інфраструктури тощо) [9].

Невизначеність призводить до унеможливлення планування та ускладнює адекватну оцінку цілої групи ризиків. Вирішення проблеми невизначеності та ірраціональності у теорії досягається на основі поглибленого аналізу ірраціонального з метою виявлення його закономірностей та мотивацій дії. Проте у разі кризи застосування такого способу поки є неможливим. Альтернативним напрямом є відновлення раціональності у діях щодо проведення протиепідемічних заходів, забезпечення відповідної безпеки для всіх суб'єктів й дотримання вимог до функціонування підприємств, які визначаються на централізованих засадах.

За таких умов держава повинна стати тим суб'єктом, зусилля якого мають бути спрямовані на подолання економічної кризи. Політику антикризового регулювання економіки необхідно проводити через застосування широкого спектру фіскальних та монетарних інструментів. Використовуючи податкові, боргові та монетарні

Рис. 2. Механізм впливу державної стимулювальної політики на економічні процеси

Джерело: складено авторкою на основі: [1; 2; 6].

інструменти, ефективно спрямовуючи і розподіляючи видатки бюджету, держава спроможна впливати на рівень доходів населення, сукупний попит та сукупну пропозицію, обмінний курс, стан державного бюджету, платіжний баланс, інфляцію та цілий ряд макроекономічних індикаторів. Досягнення стійкості національної економіки проти комплексу ризиків, до яких наразі входять не лише проблеми економічного виживання, а й ризики повторних хвиль інфекційних захворювань та відповідних адміністративних обмежень діяльності, стають у післяпандемічний період важливими конкурентними перевагами для національних суб'єктів [6; 10].

Зміцнення спроможності підприємницького сектору до такої адаптивної поведінки може відбуватися за умов довіри до перспектив адекватної передбачуваної поведінки інших суб'єктів. Отже, протиепідемічна стійкість стає ознакою ідентичності у побудові нового поствірусного соціального порядку на основі нового формату взаємної довіри. За цих умов важливою є універсалізація інституційних правил і норм на основі вираженої відповідної протиепідемічної політики держави та органів місцевого самоврядування, яка набуває значущості не лише для запобігання поширенню захворювання, а й для збереження та відновлення активності економічних суб'єктів. Це посилюватиме вимоги до адаптивності економіки за такими напрямками [6; 9]:

- удосконалення виробничих процесів (гігієна праці, доставка працівників, раціоналізація присутності, гнучкий графік, соціальні пакети, формування належних запасів, зменшення соціальних контактів, аутсорсинг);

- адаптація до зміни споживчих настроїв і нових уподобань. Збереження очікувань щодо повторень вірусної кризи та усталені зміни поведінки визначатимуть модифікацію споживчих уподобань й у середньостроковій перспективі. Йдеться про зростання попиту на товари для здоров'я та здорового способу життя, предмети комунікації, засоби мобільності, товари повсякденного попиту;

- адаптивність моделей менеджменту на основі нових каналів збуту, розширення асортименту, виробництві нових товарів, пошуку нових джерел доходів, диверсифікації постачання, кооперації, подолання цифрових деформацій;

- нові компетенції працівників, які ґрунтуються на цифрових компетенціях;

- готовність до переходу на віддалений формат роботи. Наявність таких властивостей є складовою оцінки платоспроможності позичальника, а їх формування може формувати пріоритети кредитування та підвищення стійкості. Зазначені вимоги слід враховувати при реалізації програми "5-7-9", використанні коштів технічної допомоги, реалізації транскордонного співробітництва у форматах єврорегіональних ініціатив. Високий рівень епідемічних ризиків матиме місце протягом тривалого періоду часу, а тому державна політика повинна здійснюватися у контексті протиепідемічної стійкості;

- побудова посткризової економіки невіддільна від завершення низки важливих реформ;

- важливим є посилення довіри до влади щодо послідовності та успішності виходу з кризи. Важливим зав-

данням антикризової стратегії є системне включення громадян у процеси ухвалення рішень (йдеться як про сфери управління, так і підприємницької діяльності);

— громади можуть та повинні стати основними суб'єктами в боротьбі із критичними викликами у медичній, соціальній та економічній сферах, обумовленими кризою. Зміцнення їх управлінської та функціональної спроможності потребуватиме суттєвої активізації державної стимулювальної політики (рис. 2).

Розгортання кризи, крім соціально-економічного аспекту і проблем, пов'язаних із завданнями охорони здоров'я і збереження життя людей, виявило і суспільно-політичні суперечності щодо надійності національних демократичних устоїв. Йдеться про те, що Китай, використовуючи централізовану систему державного управління, з одного боку, спочатку не надав своєчасну інформацію про хворобу, з іншого, — запровадивши жорсткі обмеження (у тому числі й на громадянські свободи, пересування людей), швидко її локалізував. Країни ж, які послідовно відстоюють цінність демократичних принципів, особистих і громадянських свобод значно складніше і менш результативно могли протидіяти негативним пандемічним впливам. Звичайно, це мало й продовження дискусії у більш загальному питанні про те, яка саме з державно-політичних систем взагалі є більш адаптованою до організації захисту життя, здоров'я та добробуту людей загалом [5; 6].

Розроблення і реалізація політики активізації економічного розвитку для підвищення конкурентоспроможності національної економіки, реалізація політики зростання добробуту населення, протидії глобальним викликам пандемії COVID-19 і соціальні ризики в умовах погіршення життя населення України потребують систематизації та узагальнення досвіду країн, які здійснили суттєвий економічний прорив на рівні державної політики — через стратегії забезпечення високої якості інфраструктури, достатню відповідальність уряду за зміни і стратегії його довгострокового сприйняття. Здійснення Україною докорінної модернізації з метою підвищення конкурентоспроможності національної економіки залежить не лише від правильності підготовленої урядом стратегії розвитку, але й від зміцнення соціального капіталу та загальної об'єднаності суспільства. Це залежить у тому числі й від утвердження у країні справді об'єднувальної та прагматичної національної ідеї, конструктивної взаємодії всіх сторін, зацікавлених у довгостроковому розвитку національної економіки. Такими суб'єктами є державні інституції, підприємницький сектор, наймані працівники і громадянське суспільство загалом.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що поширення пандемії COVID-19 значною мірою вплинуло на умови діяльності економічних суб'єктів та модифікувало економічну політику держави. Глобальні наслідки COVID-19 призводять до підвищення рівня невизначеності та ризиків, з якими компаніям не доводилося стикатися раніше. Тому важливими інструментами досягнення консенсусу щодо цільових орієнтирів підвищення рівня та обґрунтова-

ності державної політики мають стати створення оптимальних траєкторій активного розвитку держави у нестійкому глобальному середовищі. Для України досягнення конкурентних переваг залежить від ефективності реалізації державної політики та докорінного оновлення інституційного середовища. Перспективою подальших досліджень у цьому напрямі є моніторинг і розробка дієвих механізмів ефективного інституційного та нормативно-правового забезпечення державної політики економічного розвитку України. Крім того, нового поштовху розвитку теоретичних і прикладних розробок у цій сфері додасть приведення державних програм і національних проєктів у відповідність із світовими стандартами рівня та якості державної політики.

Література:

1. Красота О. Роль соціальної інклюзії у відновленні макроекономічної стабільності. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2020. № 6. С. 6—13. doi.org/10.17721/1728-2667.2020/213-6/1
2. Маршалок Т. Аналіз фінансової політики та макроекономічної ситуації в Україні в умовах кризи. Світ фінансів. 2021. № 1. С. 102—111. doi.org/10.35774/SF2021.01.102
3. Казюка Н.П. Антикризовий маркетинг у туристичному бізнесі в умовах пандемії коронавірусу. Економічна теорія та право. 2021. № 1. С. 103—117. doi.org/10.31359/2411 5584 2021 44 1 103.
4. Ілляш О.І., Коліщенко Р.О. Якість державної політики в глобальному середовищі: економічний прорив розвинутих країн і перспективи імплементації в Україні. Економіка України. 2021. № 8. С. 38—55. doi.org/10.15407/economyukr.2021.08.038
5. Банерджі А., Дюфло Е. Дієва економіка для важких часів; пер. з англ. Р. Ключко. Київ: Наш формат. 2021. 416 с.
6. Кораблін С. О. Державне регулювання як чинник протидії COVID-19. Економіка України. 2021. № 7. С. 27—40. doi.org/10.15407/economyukr.2021.07.027
7. Уманців Г., Новіков В. Глобальна криза та її вплив на формування фінансової звітності підприємств. Геополітика України: історія і сучасність. 2021. № 1. С. 188—200. doi:10.24144/2078-1431.2021.1(26).188-200
8. Уманців Ю.М., Мініяло О.І. Економічна політика держави за умов глобальних трансформацій. Економіка України. 2018. № 9. С. 37—49.
9. Prianyshnykova M.V., Hudenko O.D. (2020). Corona-test of the Real Economy and Financial and Economic Imperatives to Overcome the Effects of the COVID-19 Pandemic. The Problems of Economy. № 3. P. 18—24. doi.org/10.32983/2222-0712-2020-3-18-24
10. Loan L.T., Doanh D.C., Thang H.N., Viet Nga N.T., Van P.T., & Hoa P.T. (2021). Entrepreneurial behaviour: The effects of fear and anxiety of Covid-19 and business opportunity recognition. Entrepreneurial Business and Economics Review. 9 (3). P. 7—23. doi.org/10.15678/EBER.2021.090301

References:

1. Krasota, O. (2020), "The role of social inclusion in restoring macroeconomic stability", Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, vol. 6, pp. 6—13. doi.org/10.17721/1728-2667.2020/213-6/1
2. Marshalok, T. (2021), "Analysis of fiscal policy and macroeconomic situation in Ukraine in the conditions of crown crisis", Svit finansiv, vol. 1, pp. 102—111. doi.org/10.35774/SF2021.01.102
3. Kaziuka, N.P. (2021), "Anti-crisis marketing of the tourist business in the coronavirus pandemic conditions", Ekonomichna teoriia ta pravo, vol. 1, pp. 103—117. doi.org/10.31359/2411 5584 2021 44 1 103.
4. Illiash, O.I. and Kolishenko, R.O. (2021), "Quality of public policy in the global environment: economic breakthrough of developed countries and prospects for

implementation in Ukraine", Ekonomika Ukrainy, vol. 8, pp. 38—55. doi.org/10.15407/economyukr.2021.08.038

5. Banerdzhi, A. and Diuflo, E. (2021), Diieva ekonomika dlia vazhkykh chasiv [An effective economy for difficult times], Nash format, Kyiv, Ukraine.
6. Korablin, S.O. (2021), "Government regulation as a factor in counteracting COVID-19", Ekonomika Ukrainy, vol. 7, pp. 27—40. doi.org/10.15407/economyukr.2021.07.027
7. Umantsiv, H. and Novikov, V. (2021), "The global crisis and its impact on the formation of financial statements of enterprises", Heopolityka Ukrainy: istoriia i suchasnist', vol. 1, pp. 188—200. doi:10.24144/2078-1431.2021.1(26).188-200
8. Umantsiv, Yu.M. and Miniailo, O.I. (2018), "Economic policy of the state in the context of global transformations", Ekonomika Ukrainy, vol. 9, pp. 37—49.
9. Prianyshnykova, M.V. and Hudenko, O.D. (2020), "Corona-test of the Real Economy and Financial and Economic Imperatives to Overcome the Effects of the COVID-19 Pandemic", The Problems of Economy, vol. 3, pp. 18—24. doi.org/10.32983/2222-0712-2020-3-18-24
10. Loan, L.T. Doanh, D.C. Thang, H.N. Viet Nga, N.T. Van, P.T. and Hoa, P.T. (2021), "Entrepreneurial behaviour: The effects of fear and anxiety of Covid-19 and business opportunity recognition", Entrepreneurial Business and Economics Review, vol. 9 (3), pp. 7—23. doi.org/10.15678/EBER.2021.090301

Стаття надійшла до редакції 23.11.2021 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292